

зміцнювалася його матеріально-технічна база, поступово збільшилось число ліжок до 75, з них 30 ліжок – дитячих.

Відділення складалося з 2 підрозділів, одне з яких знаходилося на поверхні, а інше – розташовувалося в підземних виробках соляної шахти Солотвинського солерудника на глибині 206 м. Досвіду в лікуванні за допомогою даного методу було мало, й лише завдяки роботі створеної науково-медичної ради Закарпатського обласного відділу охорони здоров'я була розроблена і затверджена методика лікування хворих на бронхіальну астму. Вона полягала у наступному: хворих спустили в шахту на глибину 206 м, спочатку проводили 2 пробних (адаптаційних) спусків по 6 год, далі – одноденна перерва, після якої хворі спускались в шахту на 12 год. Курс лікування тривав 6 тиж, за які хворий знаходився в шахті загалом упродовж 300 год.

Алергологічне відділення було укомплектоване штатом, який пройшов спеціалізовану підготовку на кафедрі госпітальної терапії медичного факультету Ужгородського державного (нині національного) університету та на базі філії Одеського науково-дослідного інституту курортології.

© Е.Б. Полажинець, Л.Л. Данко, 2018

Новим етапом у роботі алергологічного відділення стала організація ОАЛ, лікарня на 60 ліжок в с.м.т. Солотвино. Згідно з рішенням Закарпатського облвиконкому та його наказом від 17 березня 1970 р., алергологічній лікарні було передано будівлю колишнього туберкульозного диспансеру, де лікарня знаходиться дотепер. Підземне відділення на глибині 206 м працювало з 1968 по 1979 р. У 1980 р. відділення перенесли на глибину 300 м, однак воно функціонувало лише 1 рік і було закрито до 1991 р. у зв'язку з аварійною ситуацією на солеруднику. В лютому 1991 р. підземне відділення алергологічної лікарні знову працювало і функціонувало до 2010 р.

У зв'язку із затопленням соляних шахт, з 2010 р. лікування в підземному відділенні лікарні стало неможливим. На даний час основним методом лікування є штучна галоаерозольотерапія (ГАТ).

Останні 7 років в лікарні щорічно проходять лікування 1500–1600 пацієнтів. Курс лікування триває 14 днів. Хворі отримують по 10 процедур штучної ГАТ в поєднанні з фізіотерапевтичними процедурами, інгаляціями та медикаментозною терапією за необхідності.

Underground environment in some caves and salt mines with therapeutic properties and their role in speleotherapy or medical tourism purposes

Simionca Yu.^{1,2}

¹ *Permanent Commission on Speleotherapy (PCS) / Commission permanente de spéléothérapie (CPS) of the UIS (member ICSU & UNESCO)*

² *National Institute of Rehabilitation, Physical Medicine and Balneoclimatology (Bucharest, Romania)*

Background. Some caves due to air purity and the presence of a fine aerosol equipped with mineral microparticles as well as galleries of some salt mines with curative properties are used for speleotherapeutic purposes in both complementary medicine and also the classic one.

Results

In 1949, Dr. Karl H. Spannagel, after several years of climatological, microclimatic observations, as well as medical investigations on patients with respiratory diseases, he found the therapeutic efficacy of the karst environment in the «Klutert» cave. In the years 1950–60 the therapy in the underground environment of the karst and salt caves in Germany began to be officially recognized as a method of treatment of chronic

respiratory pathologies (Yang B., G. Schubert 1962. In 1964, Prof. Dr. Mieczyslaw Skulimowski, after preliminary medical studies, mentioned the presence of the therapeutic effect of the underground salt mine environment from Wieliczka (Poland) and promoted the opening of the «underground therapy» section called the «underground allergy sanatorium» for patients, proposing that the method be called «subteraneootherapy» (M. Skulimowski, 1968). Afterwards, multidisciplinary studies, the treatment and recovery centers have been launched in karst caves, salt and other mines in Austria, Czech Republic, Slovakia, Ukraine, Romania, Belarus, Russia, Armenia, Tajikistan, Italy, Iran and other countries.

It has been found, that the speleotherapeutic effect largely depends on the action mechanism of the natural

curative factors from the underground salt mine galleries or cave environment, which is dependent on different geophysical, microclimatic and sanitary parameters, on the basis of which the specific methodology treatment of different diseases is elaborated. Indications and contraindications, cure methodologies in the galleries of salt mines and karst caves were developed.

Conclusion

Data analysis allows mentioning the presence of a different set of the underground karst cave or salt mines parameters, which justifies the existence of a different mechanism

of curative action on the patient with chronic respiratory diseases and other pathologies.

Similarly, not all salt mines have the same set of microclimatic parameters, with the expected curative effect being different.

So, for underground sections useable in medical treatment or medical tourism are necessary specific medical indications and contraindications and also methodologies of procedures and cure in the respectively underground environment, based on multidisciplinary environmental, biomedical and obvious clinical studies performed to patients with different pathologies.

© Simionca Yu, 2018

Нові аспекти дослідження якості життя у хворих на бронхіальну астму під впливом галоаерозольтерапії

Александрович Т.А.¹, Чемет О.А.², Головацький Т.А.¹, Безушко Т.О.¹

¹ ДУ «Науково-практичний медичний центр «Реабілітація» МОЗ України», м. Ужгород

² Департамент охорони здоров'я Закарпатської ОДА

Вступ. Стан здоров'я у хворих на бронхіальну астму (БА) прийнято оцінювати не лише з позицій вираженості патологічного процесу, а й з погляду впливу хвороби на самообслуговування, побутову та соціальну активність пацієнта. Дослідження якості життя стало невід'ємним елементом сучасної медицини.

Якість життя – це інтегральна характеристика фізичного, психологічного, емоційного і соціального функціонування хворого, яка заснована на його суб'єктивному сприйнятті і характеризує задоволення людини рівнем свого добробуту. Якість життя, яка пов'язана зі здоров'ям, характеризує зміни фізичного, емоційного і соціального добробуту хворого під впливом хвороби, відображає вплив захворювання та його лікування на вагомий аспекти життя пацієнта з його позицій.

Мета. Оцінити зміни якості життя у хворих на БА з персистуючим перебігом середньої тяжкості під впливом галоаерозольтерапії (ГАТ).

Матеріали та методи

В умовах клініки ДУ «Науково-практичний медичний центр «Реабілітація» було обстежено 360 хворих на персистуючу БА середньої тяжкості, частково контрольовану. До курсу лікування входили сеанси ГАТ, які проводили за стандартною методикою (20 сеансів на курс). Сеанси ГАТ проводили у відповідно обладнаних приміщеннях,

концентрацію і дисперсність аерозолі контролювали за допомогою спеціально розробленого лазерно-оптичного пристрою. Хворі отримували базову медикаментозну терапію. Якість життя пацієнтів на БА оцінювали за тестом Euro QoL-5D, у відповідності до якого для кожного пацієнта відмічався рівень порушень здоров'я за кожною з 5 складових з оцінкою за візуально-аналоговою шкалою (ВАШ), яка відображала якість життя опитуваного на даний момент.

Результати

Встановлено, що найчастіше пацієнти відзначали дискомфорт – задишку, проблеми з повсякденною активністю, утруднення пересування у просторі, зміни настрою у вигляді тривоги або ж депресії. У більшості хворих ці прояви були помірними. Незначна частина хворих мала певні проблеми з самообслуговуванням, той чи інший вид відхилень фіксували 92,2% пацієнтів. У опитаних хворих також часто спостерігали: зниження повсякденної активності (80,6%), обмеження пересування у просторі (61,7%), дискомфорт або задишку (64,1%); рідше мали місце утруднення, що пов'язані із самообслуговуванням (33,6%). Якість життя за ВАШ респонденти оцінили в середньому на $54,7 \pm 4,1$ балів.

Після курсу ГАТ відхилення у здоров'ї фіксували 79,6% хворих, при цьому зниження повсякденної активності